

SHRnutí ZÁKLADNÍCH TENDENCÍ SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE V 1. – 3. ČTVRTLETÍ 2004

OBYVATELSTVO

V Libereckém kraji žilo k 30. 9. 2004 celkem 427 445 obyvatel. Ve srovnání se stejným obdobím minulého roku se tento počet nepatrně snížil o 404 osob.

V průběhu prvního až třetího čtvrtletí roku 2004 se v Libereckém kraji živě narodilo 3 295 dětí, tzn. o 141 dětí více než ve stejném období minulého roku. Relativně dosáhl Liberecký kraj v počtu živě narozených na 1 000 obyvatel v mezikrajském porovnání druhé nejvyšší hodnoty (10,3 ‰). Mezi okresy Libereckého kraje se relativně nejvíce dětí narodilo v okresech Česká Lípa (10,5 ‰) a Liberec (10,6 ‰) a nejméně v okrese Semily (9,8 ‰). Ve sledovaném období roku 2004 se v Libereckém kraji živě narodilo 1 710 chlapců a 1 585 děvčat. Ze všech živě narozených dětí se 36,5 % narodilo mimo manželství.

Od ledna do září tohoto roku zemřelo v kraji 3 263 osob. Počet zemřelých v průběhu těchto devíti sledovaných měsíců byl nižší než počet živě narozených dětí. Přírůstek způsobený přirozenou měnou činil 32 obyvatel. Hodnota kojenecské úmrtnosti za období prvního až třetího čtvrtletí roku 2004 činila v Libereckém kraji 3,3 ‰. Na území kraje se přistěhovalo 3 433 osob a naopak se jich 3 742 odstěhovalo. Stěhováním se počet obyvatel v Libereckém kraji snížil o 309 obyvatel. Relativně nejvíce osob se přistěhovalo do okresu Česká Lípa (14,5 ‰ přistěhovalých na 1 000 obyvatel), z okresu Jablonec nad Nisou se relativně odstěhovalo nejvíce obyvatel (16,6 ‰).

Na území Libereckého kraje bylo v 1. až 3. čtvrtletí roku 2004 evidováno 1 850 sňatků a 1 135 rozvodů, o 166 sňatků více a naopak o 23 rozvodů méně než ve stejném období minulého roku. Relativně nejvíce manželství bylo uzavřeno v okrese Liberec (6,2 ‰ sňatků na 1 000 obyvatel). Relativně nejvyšší rozvodovost vykázal okres Česká Lípa (3,9 ‰ rozvodů na 1 000 obyvatel). Libereckému kraji patří v hodnocení úrovně potratovosti na třetí místo za Ústeckým a Karlovarským krajem. V prvním až třetím čtvrtletí roku 2004 činila hrubá míra potratovosti 4,9 ‰.

ZAMĚSTNANOST A MZDY

V období ledna až září tohoto roku 2004 činil průměrný stav přepočtených zaměstnanců v ekonomických subjektech se sídlem na území Libereckého kraje s 20 a více zaměstnanci 105 756 osob. V porovnání se stejným obdobím minulého roku zůstala celková zaměstnanost na stejné úrovni. Podle jednotlivých odvětví se pokles zaměstnanosti nejvýrazněji projevil v odvětvích výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (25,0 %) a zemědělství, myslivost a lesnictví (9,5 %). Největší meziroční nárůst počtu zaměstnanců byl zaznamenán v odvětví pohostinství a ubytování (33,0 %). Výrazný nárůst se projevil i v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (21,5 %). Vývoj počtu zaměstnanců podle jednotlivých okresů byl diferencovaný. Mírné zvýšení zaměstnanosti zaznamenaly proti srovnatelnému období 2003 okresy Liberec (1,2 %) a Jablonec n.N. (0,4 %). Naopak pokles se projevil v okresech Česká Lípa (0,3 %) a Semily (2,8 %).

Průměrná měsíční hrubá nominální mzda vzrostla v uvedeném souboru vykazujících jednotek meziročně o 7,7 % a v průměru činila za sledované období na osobu 16 227 Kč (přepočteno na plně zaměstnané). V porovnání s Českou republikou byla mzda v kraji nižší o 1 718 Kč. V mezikrajském srovnání se Liberecký kraj opět zařadil úrovní průměrné měsíční mzdy na 5. místo. Nejnižší průměrné měsíční mzdy v dosahovali ve sledovaném období zaměstnanci v odvětví oděvního průmyslu a v odvětví zemědělství, myslivost, lesní hospodářství. Naopak nejvyšší mzdy v Libereckém kraji vykázala odvětví zpracování dat a související činnosti (26 819 Kč), výzkum a vývoj (23 161 Kč) a výroba motorových vozidel (21 813 Kč). Z jednotlivých okresů Libereckého kraje uvádí nejvyšší průměrnou mzdu okres Liberec (16 886 Kč), který je tak z 91 okresů ČR (včetně 15 částí Hl. města Prahy) na 32. místě. Naproti tomu okres Semily zůstává s průměrnou mzdou 15 211 Kč v meziokresním srovnání až na 62. místě.

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL

Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním dosáhl ve třetím čtvrtletí roku 2004 v Libereckém kraji celkem 203,3 tisíc osob, z toho bylo 114,4 tisíc mužů (56,3 %) a 88,9 tisíc žen (43,7 %). V porovnání se stejným obdobím minulého roku byla celková zaměstnanost v kraji o 3,9 tisíce osob vyšší. Na celkovém počtu osob v hlavním zaměstnání v celé České republice se Liberecký kraj podílel pouze 4,3 %. Ve 3. čtvrtletí bylo zaměstnáno v odvětví zpracovatelského průmyslu 40,9 % všech zaměstnaných v Libereckém kraji, ve stavebnictví 10,6 % a v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží 9,9 %.

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo v druhém a dalším zaměstnání 5,0 tisíce osob. Počet pracujících v dalším zaměstnání se tak meziročně snížil o 0,1 tisíc osob. Z celkového počtu 8,2 tisíce osob zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu bylo 72,0 % žen a 28,0 % mužů.

Míra ekonomické aktivity (podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let) dosáhla v Libereckém kraji pro obě pohlaví 60,3 %. Proti stejnému období roku 2003 se zvýšila o 1,0 procentního bodu.

Počet nezaměstnaných, zjištěný na základě výběrového šetření pracovních sil, činil ve třetím čtvrtletí roku 2004 celkem 14,1 tisíc osob (z toho 48,9 % tvořili muži). Ve srovnání se stejným čtvrtletím minulého roku se počet nezaměstnaných zvýšil o 0,6 tisíc osob. Obecná míra nezaměstnanosti podle výsledků výběrového šetření meziročně vzrostla o 0,2 procentního bodu na 6,5 %. Na celkovém počtu nezaměstnaných se Liberecký kraj v rámci celé České republiky podílel 3,3 %.

NEZAMĚSTNANOST (z údajů MPSV)

Ke konci září letošního roku evidovaly úřady práce v Libereckém kraji 20 662 nezaměstnaných. Počet uchazečů o zaměstnání se tak během 3. čtvrtletí zvýšil o 468 registrovaných osob. V porovnání se stejným obdobím minulého roku počet uchazečů v kraji celkem poklesl o 2,1 %. V meziročním srovnání byl vývoj v jednotlivých okresech kraje odlišný. Nárůst počtu uchazečů vykázal okres Jablonec n.N. (+5,8 %) a Semily (+1,5 %), kdežto pokles nastal v okrese Česká Lípa (-3,9 %) a Liberec (-5,7 %). Z 53,8 % se na celkovém počtu nezaměstnaných ke konci měsíce září roku 2004 podílely ženy, přestože jejich počet v meziročním srovnání poklesl o 2,0 %. Osoby se změněnou pracovní schopností tvořily 14,6 % uchazečů a 10,8 % uchazečů o zaměstnání patřilo do skupiny absolventů škol. Jejich počet se v průběhu 3. čtvrtletí zdvojnásobil.

Míra nezaměstnanosti v kraji dosáhla k 30. 9. 2004 hodnoty 8,30 %. V porovnání v loňskou úroveň tak byla o 1,15 procentního bodu nižší. K meziročnímu poklesu míry nezaměstnanosti došlo ve všech okresech, nejvýrazněji v okrese Liberec. Míra nezaměstnanosti v České republice činila k 30. 9. 2004 9,08 %. Ze čtrnácti krajů se Liberecký kraj mírou nezaměstnanosti řadil na osmé místo a v rámci 77 okresů se okres Jablonec n.N. zařadil na 28. místo.

Ke konci 3. čtvrtletí evidovaly úřady práce v Libereckém kraji 2 356 volných pracovních míst, tzn. o 13,2 % více než ve stejném období minulého roku. Přesto na jedno volné pracovní místo připadá 8,8 uchazečů, což je vyšší počet než ve stejném období 2003. Příspěvek v nezaměstnanosti pobíralo ke konci čtvrtletí pouze 37,7 % všech uchazečů o zaměstnání v kraji.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA PODNIKATELSKÉ SFÉRY

V Libereckém kraji bylo k 30. 9. 2004 v Registru ekonomických subjektů (RES) evidováno 107 873 subjektů, což znamenalo meziroční zvýšení o 1 173 subjektů, tj. o 1,1%. Na zvýšený počet subjektů měl nejvýraznější vliv přírůstek počtu společností s ručením omezeným, zahraničních osob a společenství vlastníků jednotek. V relativním vyjádření došlo k největšímu meziročnímu nárůstu společenství vlastníků jednotek (21,9 %), zahraničních osob (12,7 %) a společností s ručením omezeným (4,6 %).

Ve struktuře RES podle právní formy jednoznačně a trvale převažují fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku (tzv. živnostníci). Jejich počet ke konci září letošního roku v kraji dosáhl 80 916 osob a podíl na úhrnu všech subjektů tak činil 75,0 %. Podíl ostatních fyzických osob nezapsaných v obchodním rejstříku dosáhl 4,1 % a samostatně hospodařících rolníků nezapsaných v obchodním rejstříku 3,9 %. Z významných právních forem bylo v rejstříku zapsáno 7 557 společností s ručením omezeným (7,0 %), 2 468 zahraničních osob (2,3 %), 984 společenství vlastníků jednotek (0,9 %), 459 akciových společností (0,4 %), a také 40 státních podniků (0,04 %), jejichž počet se stále snižuje.

Ve struktuře RES podle odvětví převažující činnosti převládaly subjekty zabývající se obchodem, opravami motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnosti (s počtem 28 407 jednotek, tj. 26,3 % všech subjektů). Druhým nejsilněji zastoupeným odvětvím byl zpracovatelský průmysl (17 805 jednotek, tj. 16,5 %). Následují subjekty s činností v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti (16 362 jednotek, tj. 15,2 %) a stavební firmy (14 608 jednotek, 13,5 %).

Z hlediska počtu zaměstnanců čtvrtina subjektů zapsaných v RES tento údaj neuvádí a 61 % subjektů zaměstnance nemá. Mezi subjekty s uvedeným počtem pracovníků převažuje kategorie 1 - 5 zaměstnanců (9,5 %), v kategorii s více než 2 500 zaměstnanců mají své sídlo v Libereckém kraji 4 subjekty.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

Od počátku roku do konce září bylo na území Libereckého kraje vydáno celkem 4 441 stavební povolení v orientační hodnotě 5 361 mil. Kč. Ve srovnání se stejným obdobím minulého roku byl zaznamenán jak nárůst počtu vydaných stavebních povolení o 12,7 %, tak orientační hodnoty o 10,9 %. Pozitivní vývoj těchto ukazatelů se projevil i v okrese Liberec a Semily. V okresech Česká Lípa a Jablonec nad Nisou vzrostl pouze počet vydaných stavebních povolení, orientační hodnota staveb naopak poklesla. Prvenství v počtu 1 240 vydaných stavebních povolení si v letošním roce udržuje okres Česká Lípa.

Většina stavebních povolení (1 882, tj. 42,4 %) byla vydána na budovy, v tom 59,5 % na stavby bytové a 40,5 % na stavby nebytové. U bytových staveb převažovala stavební povolení na změnu dokončených staveb, bude získáno 971 nových bytů. U nebytových budov měla mírnou převahu stavební povolení na novou výstavbu. Téměř 22 % stavebních povolení připadlo na stavby k ochraně životního prostředí a 36 % na ostatní stavby. Průměrná hodnota na jedno stavební povolení vydané v Libereckém kraji k 30. 9. 2004 dosáhla 1 207,2 tis. Kč.

Ve srovnání s ostatními kraji se Liberecký kraj v počtu vydaných stavebních povolení umístil na předposledním místě, poslední příčku pomyslného žebříčku zaujímá Karlovarský, první Středočeský kraj. Proti stejnému období roku 2003 však tento ukazatel v našem (index 112,7) a Zlínském kraji (index 112,6) rostl nejdynamičtěji. Nejhorší výsledek v meziročním srovnání počtu vydaných povolení vykázal Olomoucký kraj (index 92,9) a Hlavní město Praha (index 95,8). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení v ČR ve sledovaném období činila 1 998,8 tis. Kč., z toho v Hlavním městě Praha až 3 851,0 tis. Kč.

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Ve třetím čtvrtletí letošního roku byla v Libereckém kraji zahájena výstavba 327 bytů, z toho nejvíce (105 bytů) v okrese Liberec. Od počátku roku do konce září bylo v kraji zahájeno celkem 856 nových bytů, což představuje pouze 58,4 % skutečnosti minulého období. Zahajování bytů probíhá především v rodinných domech (53,4 %), 20,3 % zahájených bytů připadlo na bytové domy, a to jen v okrese Česká Lípa a Semily, 11,4 % na nástavby, přístavby a vestavby k rodinným nebo bytovým domům. V 11,9 % byla výstavba nového bytu zahájena stavební úpravou nebytových prostor. V domech s pečovatelskou službou nebyl ve sledovaném období zahájen žádný byt. V meziročním srovnání zahajování bytů pokleslo ve všech okresech kraje vyjma okresu Semily.

Poněkud příznivěji probíhalo dokončování bytů – od počátku roku bylo zkolaudováno 852 bytů, tj. o 28,9 % více než ve stejném období loňského roku. Téměř 35 % nových bytů bylo dokončeno v rodinných domech, 39,7 % v bytových domech, 6,3 % v nástavbách, přístavbách a vestavbách k rodinným i bytovým domům. Dokončených 92 bytů v domech s pečovatelskou službou představuje 10,8 % všech dokončených, dalších 3,7 % bytů vzniklo stavebními úpravami nebytových prostor a 5,0 % při výstavbě nebytové stavby (budovy). Ve všech okresech Libereckého kraje kromě České Lípy bylo ve sledovaném období letošního roku zkolaudováno více bytů než loni, z toho nejvýraznější nárůst vykázal okres Semily (index 201,7). Nejvíce dokončených bytů – 339, tj. 39,8 % z celkového počtu, bylo zaznamenáno v okrese Liberec.

K 30. 9. 2004 zůstalo v Libereckém kraji rozestavěno 5 520 bytů, a to převážně v rodinných domech. V rámci našeho kraje pak nejvíce rozestavěných bytů připadá na okres Liberec (33,6 % z celkového počtu).

ZEMĚDĚLSTVÍ

Výroba masa v jatečné hmotnosti dosáhla za leden – září 2004 v Libereckém kraji 5 925 tun, z toho 2 074 tun hovězího a telecího masa (podíl 35,0 %) a 3 849 tun masa vepřového (podíl 64,9 %), skopového pouze 2 tuny. Produkce masa Libereckého kraje je spolu s Karlovarským krajem nejnižší ze všech krajů, jeho podíl na celorepublikové výrobě masa se pohybuje kolem 1,6 %, z toho na výrobě hovězího a telecího masa kolem 3 %. V meziročním srovnání celková výroba masa v kraji vzrostla o 1 327 tun, relativně o 28,8 %. Výrazněji v tomto srovnání vzrostla výroba masa vepřového (o 31,7 %) než masa hovězího a telecího (o 23,9 %).

Odhady hektarových výnosů prováděné pravidelně od měsíce června signalizovaly, že letošní úroveň výnosů většiny sledovaných plodin bude vyšší než v minulém roce. Poslední odhady výnosů a sklizně obilovin jsou prováděny k 15. září a v podstatě již vyjadřují ukončení sklizně. Z těchto zářijových odhadů vyplývá, že celková produkce základních obilovin dosáhne letos v Libereckém kraji téměř 1 131 tis. tun, což by znamenalo o 50 % více než v minulém roce. Odhad průměrného hektarového výnosu v září činil 5,14 tun, z toho u pšenice celkem až 5,59 tun. Velmi příznivé výsledky jsou odhadovány v pěstování řepky, průměrný výnos i celková sklizeň by měla dosáhnout dvojnásobku minulého roku.

V průběhu 3. čtvrtletí se uskutečňují rozhodující prodeje rostlinných výrobků ze sklizně sledovaného roku. V Libereckém kraji se od počátku roku do konce září prodalo celkem 44 420 tun obilovin, což bylo o 15 536 tun více než ve stejném období 2003, relativní nárůst činil 53,8 %. Z jednotlivých druhů obilovin se prodává nejvíce pšenice a ječmene, v meziročním srovnání vzrostl objem prodeje všech sledovaných druhů obilovin. Z dalších rostlinných výrobků se v průběhu ledna - září v kraji prodalo 901 tun luštěnin, 10 694 tun řepky, 250 tun zeleniny, 844 tun ovoce.

PRŮMYSL

Počet průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Libereckém kraji činil v období ledna až září letošního roku 123 subjektů. V meziročním srovnání byl tento počet nižší o 7 podniků. Průměrný evidenční počet zaměstnanců těchto průmyslových podniků dosáhl ve vykazovaném období 48 097 osob a v meziročním srovnání tak znamenal snížení o 933 osob, tj. 1,9 %. Z jednotlivých oborů zpracovatelského průmyslu pokračoval nejvýraznější úbytek pracovníků ve výrobě ostatních nekovových minerálních výrobků o 10,6 % (1 331 osob) a textilním odvětví o 9,2 % (373 osob). Naopak nejvýraznější meziroční zvýšení počtu pracovníků vykázala výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení, a to o 5,6 % (272 osob).

Průměrná měsíční mzda pracovníků v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci Libereckého kraje činila od počátku sledovaného roku 16 885 Kč, což proti minulému období znamenalo zvýšení o 1 358 Kč, relativně o 8,7 %. V rámci zpracovatelského průmyslu dosahuje nejvyšší mzdu výroba dopravních prostředků a zařízení – v hodnoceném období to bylo 20 641 Kč (index 106,3), následuje výroba a opravy strojů jinde nezařazených – 19 236 Kč (109,9 %). Nejnižší průměrná mzda byla vykazována v textilním – 12 707 Kč (index 103,1) a potravinářském odvětví – 12 856 Kč (index 106,3 %). V meziročním vývoji se průměrná mzda zvýšila ve všech odvětvích průmyslové výroby kraje. Průměrná mzda v průmyslu kraje byla ve vykazovaném období tohoto roku o 746 Kč nižší než republikový průměr a mezi kraji se řadila na šesté místo.

Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslových podniků Libereckého kraje za devět měsíců dosáhly 65 062 mil. Kč a zaznamenaly meziroční nárůst o 14,3 %. Zvýšení objemu tržeb vykázala proti minulému období všechna odvětví zpracovatelského průmyslu, z toho nejvýraznější výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení o 53,8 %, druhý nejvyšší nárůst o 18,9 % nastal ve výrobě pryžových a plastických výrobků.

STAVEBNICTVÍ

V Libereckém kraji mělo v průběhu ledna až září tohoto roku sídlo průměrně 80 stavebních podniků s 20 a více zaměstnanci a objem jejich provedených stavebních prací dle dodavatelských smluv („S“) za devět měsíců roku dosáhl 5,7 mld. Kč (běžné ceny). Rozhodující podíl tohoto objemu prací (62,2 %) připadl na stavební podniky se sídlem v okrese Liberec. V meziročním srovnání celkový objem prací „S“ v kraji vzrostl o 29,3 %, z toho nejvýrazněji (o 41,2 %) v okrese Liberec a nejméně (o 7,0 %) v okrese Česká Lípa. V tuzemsku bylo realizováno téměř 99 % prací dle dodavatelských smluv, a to především na nové výstavbě, rekonstrukci a modernizaci (88 %) a menší podíl na opravách a údržbě (11 %). Objem základní stavební výroby v hodnotě 4,3 mld. Kč byl o 14,4 % vyšší než ve srovnatelném období loni. Meziroční nárůst základní stavební výroby vykázaly podniky ve všech okresech kraje, a ten se pohyboval v intervalu od 8,1 % (okres Semily) do 18,3 % (okres Jablonec n. N.).

Ve sledované skupině stavebních podniků bylo v od počátku roku do konce září průměrně zaměstnáno 3 997 osob, což bylo o 49 více než v loňském roce (index 103,6). Průměrná měsíční mzda zaměstnance 15 883 Kč vzrostla v meziročním srovnání o 6,5 %. Proti republikovému průměru byla mzda v kraji nižší o 1 576 Kč a mezi kraji se řadila na šesté místo. Pozitivní vývoj ve vztahu k průměrné mzdě vykázala produktivita práce ze základní stavební výroby. Její úroveň u stavebních podniků v kraji v meziročním srovnání vzrostla o 10,4 %, což byl o 3,9 bodu vyšší nárůst než u průměrné mzdy. Tyto trendy vykázaly stavební firmy se sídlem ve všech okresech kraje kromě České Lípy, kde průměrná mzda měla v meziročním srovnání vyšší tempo růstu než produktivita práce.